

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

1 Cur prius de testamentaria, quam de intestati successione agamus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

fit, vt respondit Scæuola, *l. cum tabernam 34. §. 1. de pignor. satis est, si epistola fuerint alicui præsentatae cui diriguntur & acceptatae, non aliter, Bart. in d. l. cum tabernam §. 1. Boer. consi. 25 nu. 18. & 30.* Et quamuis in præiudicium alterius, vel veritatis nõ faciant fidem epistolæ, *l. non epistola, cum l. sequi. C. de probatio. l. epistola, in præ. de pact.* tamen in præiudicium scribentis, & ad vilitatem eius cui mittuntur, & fidem faciunt & obligationem, *Zabarella, consi. 153. versum quod dicitis.* ¶ Potissimum ¶ si agatur de conuentionibus, quæ solent consensu tantum pe. fieri & quæ inter absentes fieri possunt, *l. 1. mand. P. maxime inter negotiatores, inter quos epistola, quas vocant, lictros de creance, fidem faciunt, vt in d. l. cum tabernam, §. 1. & d. l. publica, §. 1.* ¶ Ita ¶ litteræ argentariorum seu banchariorum faciunt plenam fidem, etiam apud omnes, *Bart. in l. 2. §. dicitur, de iure si. 334. num. 8. ad d. l. quedam sunt persone, l. 9. §. fin. & l. argentarius, 10. de eden. P.* Proinde recte dubitatur, num voluntatem suam instituendi ali-

quem heredem epistola quis significare possit, vt ex ea petatur hereditas. Et certe placuit nulla alia voluntate, quam testamentaria: directe hereditatem relinquere posse: per fideicommissum, vel per legatum posse, *l. 2. C. de codicill. in l. non codicillum, C. de test. cum similib. ibi not.* Et idcirco respiciunt Dioclet. & Maximi. in hæc verba, *l. & in epist. 22. de fideic. C. Et in epistola, vel libello, vel sine scriptura, imo etiam nudo, fideicommissum relinquere posse, adhibitis testibus, nulla dubitatio est.* Et donatum in ea epistola, etiam quæ qui donauit voluit aperiri post mortem tantum suam, transit in fideicommissum, & debetur ab herede, *l. miles ad forem 77. de legat. 2.* Quod intelligendum est, si quinquæ testibus præsentibus fuerit per scripta epistola, non aliter, quia omnis vltima voluntas saltè quinq; testium testimonio eget, *l. 1. & l. fin. §. si. de codic. C. excepto testamento, quod plures postulat, hac consultißima, & l. in testamentis, C. de testam.*

DE TESTAMENTARIA SVCCES- SIONE. LIBER XLII.

Cur prius de testamentaria, quam intestati successione dicamus. Cap. 1.

- 1 Testamentaria successione materia cur proponatur questioni successione ab intestato. & seq.
- 2 Testant facultas quare concessa, & 3.
- 4 Infusionis titulus honoris tribuitur etiam liberis.
- 5 Testandi voluntatem quam improbare videntur, dissoluta, & seq.
- 7 Heredes ab intestato & ex testamento quibus iuribus vocentur ad hereditatem.
- 8 Testamentaria successio ex lege etiam defertur.
- 9 Iusta hereditas quare ab intestato dicitur in societate.
- 10 Successio certa que dici possit.
- 11 Ab intestato venientes possunt vocari ex testamento, si velint.
- 12 Sobolem suam potest quis postponere aliene si velit, sed non præsumitur.
- 13 Vniuersi expressa non excludit matrem.
- 14 Dispositio legis, quomodo fortior dispositione hominis.
- 15 Testamentaria successio, intelligenda est ex testamento subsistente.

Quamquam ¶ antiquior succedendi ab intestato causa quibusdam visa sit, quam testamentaria: tamen rectius facturum me existimo, si de hac quam de illa prius dixerim. Primum, quia succedentes ex testamento præferuntur vocatis ab intestato *l. quam in 2. de acq. hered. P. l. quam in 2. de regul. iur. l. antequam, comm. de success. l. 1. de bon. poss. sec. tab. P.* Successio quippe legitima seu ab intestato, subsidiaria est, quando mortuus non expressit de successore voluntatem. Quare promissio hominis, tollit prouisionem legis, *l. maritus, de procur. C. l. fin. C. de pact. conuen.* Ita tutores datissimi & legitimi vincuntur per testamentarios, *l. si tutores, de testam. iure auct. vt sic. matr. & auct.* ¶ *C. quam. mar. offic. iur. fungi pot.* ¶ Secunda ratio, ¶ quia Reipubl. inter est, cuique permitti de rebus suis liberam dispositionem, vt possimus saltem morituri beneficia illis rependere, a quibus viuendo accepimus. Et ideo responsum, hereditates ob benemerita deferri, *l. nec adiecit pro sic. P.* quia ad remunerationem natura tenemur, *Cle. sed & si lege, §. consuluir, de petit. hered.* Sicque ad stipulatur alia naturalis æquitas cui conuenit maxime, voluntatem domini rem suam in alium transferre volentis, ratam haberi, §. per traditionem, *de rer. diuis.* Vt enim viuentium voluntates admittuntur, sic & mortuorum, §. fin. *de leg. iust. Can. 101.* ¶ Et Plutarch ¶ de legibus Solonis loquens. *Plut. in Solo.* Cui, inquit, is permisisset, pro voluntate cuiusq; si superesset filii herede consensu, visus est amicitia & propinquitatis, & gratiam necessitati præferre. Tertia ratio prior debet esse causa testamenti, vt per potestatem illam bonorum nostrorum distribuendorum nobis concessam, gratos & officiosos in nos reddamus plures, qui spe quippiam aliquid a nobis accipiendi, nobis promptius operam suam & auxilium subministrant. Sic explicat Demosthenes, in oratione aduersus Leptinem his verbis a Græco conuersis. *Mihi vero*

videtur, Atheniensis, (sed quæsto te ne mihi irascaris, nam mali de te nihil dicam) Leptines leges Solonis aut non legisse aut non intellexisse. Nam cum legem Solon tulerit, licere cui legatum liberi non sint, quem libitum si heredem institueret (non vt genere proximos iure propinquitatis fraudaret: sed vt vtilitate in medium proposita efficeret, vt homines inter se certarent beneficiis) tu contra non dubites auctor esse, ne quicquid de suis opibus populo liceat aliis impertiri: quomodo quæquam dixerit te Solonis leges vel legisse, vel intellexisse? & c. ¶ Et ¶ in iure ciuili, institutionis titulus etiam honori tribuitur in persona liberorum, *Vlpia. in l. filium, §. sed etsi portio, de leg. prest. lib. 37. P. tit. 5.* Et Cic. ad Apuleium scribens pro quaestore, *Hominem, inquit, probum existimari, qui parentis aut patroni iudicio, siuio heredis ornatus esset.* Accedit Theodolus, in *Nonell. Theodolus, tit. de test.* Innuit, inquit, nemo taceat aut loquatur, vt id testamentum, quod meram testantis obinet voluntatem. Natura talis est hominum, vt quosdam diligant, alios timeant, aliquorum fidem existiment eligendam, alios nihil credendum. Et iniquum certe vitium est homini sane mentis testamenti factionem adimere, *Paul. in lex. sacro. de vulg. s.* Communique consensu fere omnium gentium, hæc licentia testandi electa dominis est. ¶ Neque facillit, ¶ quod videatur hæc facultas testandi improbanda, eo quod differt effectum voluntatis in tempus quo dominus quis non est, post mortem videlicet, qua dominium soluitur, vt omnia §. de neeps, *de nupt. in auct. collat. 4.* & morte tantum confirmetur testamentum, *c. cum Maribus, de celebr. missar. paria* que sunt aliquid fieri tempore prohibito: & differri in tempus prohibuitum, *l. quod sponso, de don. ante nup.* Siquidem testamentum non accipitur post mortem, sed pendet ex libera disponendi voluntate ante mortem concessa: quæ, quia libera est vltique ad vltimum vitæ spiritum, *l. ad adm. lega. P.* cum ventiltima periculus, definit esse ambulatoria quidem, quia alud vellet non datur postea, *l. 1. C. de sacros. eccl.* sed tunc morte non incipit: sed quæ ante erat, effectum sortitur tunc. Valere debet testamentum ante mortem, sed extinctio post mortem fit ab herede, §. *legatum, de legat. apud Iustinia. l. legatum est de lega. 1. l. heredes quoque, de acq. hered. P. l. omnis hereditas, de reg. iur.* Quod & in stipulatione, quæ in tempus mortis effectum reuocit, non est reprobatum, *l. scripturam, de contrah. & com. sup. C. ¶ Leuitissimum ¶ & illud, quod quidam tuentes communionem rerum, dispositionem liberam adimunt, nam eadem ratione contractus & dominorum possessiones extrudi deberent. ¶ ¶ Sed ¶ 7 qui putant præferendos venientes ab intestato, quod triplici vocentur iure, natura, *l. si quo bonorum, C. l. 1. C. unde vir & uxor, diuino. L. iur. 2. §. num. 27. ciuili, l. 1. de suis, & leg. her. P.* Et funtulus triplex fortior sit vno, *l. re conuictis, de lega. 3. l. tripli. de verb. sign.* Cum iure ciuili tantum vocati videantur ex testamento instituti non animaduertrunt, vocari etiam omnibus iuribus ex testamento institutos. Nam & in iure diuino testamentum fecerunt Abraham, *Genes. 21. & 25* & Iacob, *Genes. 48 & 49.* Probauit Deus, locutus ad Ezechiam, *d. sponso domus tue: quia mortuus tu, Esai. 38. 4. Reg. 6. 20.* Ius gentium dominia etiam distribuit, & libere tenet*

libertatem de illis concessit. *l. ex hoc iure. de iust. & iur. P.* Ita pari approbatione dicitur vtraque successio, sed ordine, ut primo admittatur ex testamento veniens si sit: deinceps secundo loco, deficiente testamento, venientes ab intestato. Atque voces illæ, intestati, & ab intestato, satis superque indicant deficere testamentum: & ideo tunc voca. i. Oritur & ex testamento actio civilis & naturalis, ut not. Bartol. in *leg. interdam, num. 6. de cond. indeb. P.*

¶ 4. Obiiciunt, quod qui vitur iure communi, præfertur ventii iure speciali, *l. centurio, de vulg. P. l. civis militis §. 1. de test. mi. P.* At qui venit ex testamento, vitur iure speciali, *glo. in leg. illa institutio, de hered. instit. qui vero ab intestato, auctoritate legis communis, vnde & vocatur legitima successio, l. 1. & 2. de bon. poss. titu. de suis & legu. her. P. & de legit. hered. C.* Ceterum & qui venit ex testamento, ex iure communi quoque venit, *d. l. centurio, de vulg. Et lege quoque hereditas testamentaria obuenire dicitur, l. lege obuenire 130. de verb. sign. Possit & negari, venientem iure communi præferri privilegiato dum concurrunt ius commune & singulare in diuersis personis. Potius enim est in privilegiato privilegium, *l. si non speciali, C. de test. c. 1. de constit. in 6. §. 5.* Non obest, quod iusta tatum dicatur hereditas, quæ ab intestato ad nos peruenit in *l. ea que in nominibus §. de slio pro soc. P.* Nam illud intelligendum in sua hypothesi communicationis faciendæ in societate: quia sub spe eius veluti certa inita est societas. Et ea iusta non dicitur testamentaria, quæ non est communicanda, utpote quæ non spe, sed ob benemeritum heredis plerunque deferatur, *l. nec adiecit, eod.**

¶ 6. Minus t. obest, quod successio ab intestato certa sit, ordo enim præstitutus ei est per gradus qui confundi nequeunt, *l. Iurisconsultus, de grad. affini. tit. de success. edict. cum similib. Testamentaria autem varia esse potest, quod variæ sunt hominum voluntates, l. quia poterat, ad Trebell. P. ca. quia diuersitate, de concess. prob. Ergo minus hæc sequenda solut. Quia voluntates quidem incertæ sunt, sed illæ certæ per legum regulas redduntur.*

¶ 7. Non t. obest, lex si quis, in 2. de hered. in fili. ubi agnati excludunt venientes ab intestato. Nam ibi agnati & vocati erant, si vellet esse heredes, & alii ex testamento tantum, si agnati nolent adire hereditatem: vnde volentibus agnatis hereditas, deficiente conditione, ex testamento non dicuntur vocari. Et sic frustra de concurr. qui non fit, disputatur. ¶ 8. Non obest, quod nemo videatur suam sobolem extraneis institutus postposuisse, *l. cam auus, de cond. & demonst. l. cum acutissimi, C. de fideicom. l. generaliter cum §. autem, de instit. & substit. sub cond. fac. C.* Hoc enim verum in dubiis: in claris, non est opus coniecturis, *ca. de manifesta. 2. q. 1. Si enim velit, potest. §. 9. Pugna t. videtur Iustin. in l. si de inst. & substit. sub cond. fact. dum mater præfertur in successione filii intestati impuberis ei qui substitutus est filio, si posthumus non nasceretur. Sed ibi substitutus in casu, si posthumus non nasceretur, & ita vulgariter nato que posthumus excludebatur, *l. de vulg. P.* Et expirante substitutione mater filio ab intestato sine concursu testamentarii alicuius heredis succedit. Et pupillaribus tacita non excludit matrem. ¶ 10. Obiiciunt, fortior t. est dispositio legis, hominis dispositione, *l. nemo potest, de leg. 1. l. non dubium, C. de leg. iuris gentium §. prator ait, de pact. P. l. pacta que contra, C. eod. l. si liberus, de iure patro. P.* Et proinde successio intestati, quæ a lege inducta est, fortior erit dispositione hominis testamentaria. Sed hoc tollitur, vt 3. & 4. argumentum. ¶ 11. Postremo t. non obest, quod filii præferantur (si in iuste exheredati sint) instituto *auth. ex causa, C. de liber. pster.* Nam nos loquimur de testamentaria successione ex testamento legitime condito, *l. inter cetera, eod. P. l. 1. de testa. P.* contrarium autem, locum habet in testamento non subsistente. Et testamentum proprie dicitur, quod iure perfectum est, *leg. 2. §. 1. quemad. test. aper. P.* aliter: testamentum non præstat impedimentum, quod de iure non fortitur effectum, *c. non præstat, de reg. iur. in 6. l. quonia quis satisd. cog. P.**

De Definitione Testamenti. Cap. 2.

- 1 Testamenti factio duplex, actiua & passiva, & qua vtraque.
- 2 Testamentum quid.
- 3 Testamentum in quomodo mentis testatio.
- 4 Captatoria vltima voluntates reprobate.
- 5 Heres institutus per testatorem metus compulsam non consequitur hereditatem.
- 6 Bianditius permissum ne sit provocare voluntatem vltimam.

- 7 Voluntas vltimarata, si modo iusta sit.
- 8 Heredis institutio princeps causa testamenti validi.
- 9 Institutio testamentaria triplex, propria, impropria, improprissima, & legitima filiorum quanta sit.
- 10 Testamenti & contractuum differentia.

Testamenti factio duplex, actiua & passiva. Actiua est potestas faciendi testamentum: Passiva est potestas accipiendi ex testamento, *l. filiusfamilias, de testam. §. testamenti autem factio nem, de hered. qualis. & diff. apud Iustin. §. Testamentum t. porro Vlpianus secundum aliquos in titulis ex corpore iuris excerptis tit. 3. de iur. Testamentum, mentis nostra iusta contestatio, in id solemniter factum, ut post mortem nostram valeat. Sed illa finitio nimium angusta videtur, neque est, ut opinor, Vlpiani, sed alicuius studiosi viri, qui in quosdam locos sibi quædam excerpta ex Vlpiani responsis collegerat. Quemadmodum nec ea puto Pauli, quæ receptatum sententiarum titulo circumferuntur, sed alterius qui ex Pauli legib. sibi locos communes fecerat. Et ad rem propius, conuincitur Vlpiani prædicta finitio falsitatis, ex responso, *l. 1. de testa. in P. vbi Vlp. sic loquitur: Testamentum est voluntas nostra iusta sententia, de eo quod quis post mortem suam fieri voluit.**

¶ Et hæc est vera & substantialis testamenti finitio. Nam quod Iustinianus tradidit, *in §. 1. de testa. ord. testamentum mentis esse testationem, ad etymologiam nominisque explicationem, non ad substantiam referendum est, ut etiam monet Theophilus, §. 1. eod. tit. in instit. Theoph.* Nec mihi otium est, immorari in refutandis cachinnis eorum, qui insulam existimant nominis declinationem & inculcât de calciamento & aliis ridiculis: sufficit enim si admodum, illos non legisse quod est apud Sext. Pompeium, libris de verb. sign. *Mentum, inquit, dicebant, quod nos commentum. Vbi & mentum & commentum pro mentis memoriali, excogitatum pro recordatione: quia commentum a verbo comminico, & illud a verbo antiquo meminico, ex quib. deducitur supinum commentum, & mentum. Vt testamentum non insulæ, vt ipsi putant, testatio mentis dicatur, vel testatio excogitata, vel excogitatum cum testimonio vel testatione: testatio enim quod fit, testatio dicitur, *l. si pro derel. P. l. acceptam, C. de iur. & derelatio, denuntiatio facta cum testatione, l. renuntiatio, de ver. sign.* Qualis autem & cuius rei hæc testatio, in substantiali finitione explicat Vlpianus, vt sit testatio voluntatis nostræ, *l. de testam. P. iusta, de qua appareat testibus qui requiruntur, l. hac constituta, & l. in omnibus, C. eod.* Verba t. porro illa finitionis, voluntatis nostræ, docent voluntates vltimas pendere non debere ex alterius quam testantis voluntate libera, non captata. Ita enim dicimus captatorias voluntates improbari vltimas, *leg. illa institutio, l. si quis Sempronium, & l. captatorias, de hered. instit. leg. nonnunquam, de cond. & demonst. quaquam agatur de legatis, l. captatoria, de leg. 1. vel de militari voluntate, l. captatorias, de test. mili. C.* Quamuis ex æquitate canonica, qui extremam voluntatem in alterius dispositionem committit, non videatur decessere intestatus, *c. cum tibi 13. de testa. vide ibi Panor. & alios. Quod plerique explicant, vt liceat ex ea equitate cõferre institutionem in alterius arbitrium. Quod tamen textus non ait. Et puto committere extremam voluntatem in iure illo, esse executionem liberam voluntatis testatæ alicui relinquere: puta, vt omnes probant, si ad pias causas relinquatur, vel si expressa voluntas institutionis committatur approbationi vel reprobationi alicuius. Alioquin non video etiã iure canonico quomodo testamentum dici possit, in quo testator non scripsit, nec nũcupauit heredem. Et ita puto testamentum non valere, si in arbitrium futurum alterius conferatur, non si in præteritum, *l. ille autem institutiones, de hered. instit. P.* Quo fit, vt ipse testator debeat vel proprio ore nominare, vel propria manu scribere in testamento heredem, *in l. hac constituta, & l. iubemus, C. de testam.* Potest tamen executio voluntatis vltimæ conferri in alterius arbitrium. Et hoc modo potest imponi conditio heredi, vt heres sit si velit, *Hermo. in l. verba hæc 12. de cond. instit. quæ quamuis non exprimitur, inesse videtur, l. Cornelius, & Manius, 69. de hered. instit. P.* ¶ Quia nemo cogitur hereditatem inuitus accipere, *l. nec emere, de iur. delib. exceptis necessariis heredibus. Potest etiam & in arbitrium cõferri quantitas legati definitio, vel taxatio: & ita puto intelligendam de quãtitate, l. 1. de leg. 2. ne ex diametro pugnet aliter cum l. nonnunquam, de cond. & demon. P. Pender & ex his verbis, voluntatis nostræ, & c. improbatio institutionis,***